

ด่วนที่สุด
ที่ มท ๐๓๒๐/๑.๑๖๐๐๘

สำนักบริหารกลาง
เลขรับ 6628
วันที่ 22 พ.ย. 2562
เวลา 15:03

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว)
เลขรับ 9287
วันที่ 22 พ.ย. 2562
เวลา 14:40 น.

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง แนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เรียน ปลัดกระทรวง ทุกกระทรวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักจุฬาราชมนตรี ที่ สพ. ๐๐๐๑/๖๕๐ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ และแนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจุฬาราชมนตรีได้จัดทำ “แนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม” เพื่อเผยแพร่และสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ตลอดจนรักษาความเป็นพหุวัฒนธรรมของสังคมไทยที่โดดเด่น งดงาม และคงความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมความเชื่อไว้อย่างเหมาะสมลงตัว และสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานพระวโรกาสให้จุฬาราชมนตรี นำคณะเข้าเฝ้าฯ ขอประทานรับคำปรึกษาในแนวทางการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาในการอยู่ร่วมกันของศาสนิกชนไทยให้มั่นคง ยั่งยืน และมีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒ ในการนี้ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงประทานแนวพระดำริว่า “ศาสนิกชนทุกศาสนาพึงปฏิบัติตาม ศาสนบัญญัติ โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมไทย เพื่อรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรไทย ด้วยสามัคคีธรรม”

ดังนั้น เพื่อเป็นการน้อมนำแนวพระดำริของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกมาปฏิบัติ และเป็นการสร้างความรับรู้ที่ถูกต้องถึงแนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของศาสนิกชนทุกศาสนาด้วยความเคารพและยอมรับความเป็นพหุวัฒนธรรมของสังคมไทยให้มีความมั่นคงด้วยสามัคคีธรรม กระทรวงมหาดไทยจึงขอส่งแนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาเพื่อโปรดทราบ และขอความร่วมมือแจ้งให้บุคลากรในสังกัดทราบ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

- ๗๕๐
- เพื่อทราบ
  - เพื่อพิจารณา
  - เพื่อดำเนินการ

นาย ปิณฑุลา วัฒนศิริกุล

นายนิคม ปัญญาทวีกิจไพศาล
นอ.ส.น.

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองส่งเสริมองค์กรศาสนาอิสลามและกิจการฮัจย์

โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๑๔๖๐

ด่วนที่สุด

ที่ อว ๐๒๐๑.๑/ ๑๐๖๖๑

เรียน ผอ.สอ.

สป.อว (1) 17849
วันที่ 28 พ.ย 2562 เวลา 12:03
กลุ่มงานอำนวยการ ลอ.
รับที่ ๑๑๖
วันที่ 28 พ.ย. 62 เวลา 16:14

สอ.สบ. (ด้าน ววน.) ขอส่งสำเนาหนังสือ
กระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๒๐/ว๗๐๐๘ ลงวันที่
๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติของชาวไทย
มุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มี
ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มาเพื่อโปรดทราบและ
กรุณาแจ้งบุคลากร สป.อว (ด้านการอุดมศึกษา)
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ และในกำกับ
ทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง (รายละเอียดตาม
เอกสารแนบท้าย)

(นายนิคม ปัญญาทวีกิจไพศาล)

ผอ.สบ.

27 พ.ย. 2562

มอบ กอก.

เพื่อโปรด

- ทราบ
- ดึงปฏิบัติ
- เวียนแจ้ง
- พิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายวินัย นนท์ศิริ)

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

ได้แผน ดุณปฐมพัฒน์
โปรดดำเนินการ
เม
๒๘ พ.ย. ๖๒

สำนักจุฬาราชมนตรี

ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ
เฉลิมพระเกียรติ

مكتب شيخ الإسلام في تايلاند

SHEIKHUL ISLAM OFFICE

Sheikhul Islam Office - ศูนย์บริหารกิจการศาสนาอิสลามแห่งชาติ

ที่ สพ.๐๐๐๑/๖๙๐

เลขรับ 81333
วันที่ 30 ต.ค. 62
เวลา ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

วันที่ 30 ต.ค. 2562

เลขรับ 88382
เวลา

เรื่อง แนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ

เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

กรมการปกครอง
เลขรับ 81333
วันที่ 30 ต.ค. 2562
เวลา 14.04 น.
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่จุฬาราชมนตรี ได้จัดทำ “แนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม” เพื่อเผยแพร่และสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ตลอดจนรักษาความเป็นพหุวัฒนธรรมของสังคมไทยที่โดดเด่น งดงามและคงความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม ความเชื่อไว้อย่างเหมาะสมลงตัว และสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานพระวโรกาสให้จุฬาราชมนตรี นำคณะเข้าเฝ้าฯ ขอประทานรับคำปรึกษาในแนวทางการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาในการอยู่ร่วมกันของศาสนิกชนไทยให้มั่นคง ยั่งยืน และมีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา ความทราบแล้ว นั้น

ในการนี้ การเข้าเฝ้าฯ ดังกล่าว นับเป็นครั้งประวัติศาสตร์อันน่าประทับใจอย่างยิ่งแล้ว ยังนำความปิติยินดีมาสู่สังคมมุสลิมและสังคมไทยโดยรวม เพราะภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นเครื่องยืนยันให้ประจักษ์ชัดว่า ผู้นำจิตวิญญาณอันเป็นเสาหลักทางคุณธรรมจริยธรรมของแผ่นดินไทย มีการปรึกษาหารือกันในการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่นับถือ และในคราวเดียวกัน สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงประทานแนวพระดำริว่า “ศาสนิกชนทุกศาสนาพึงปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมไทย เพื่อรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักรไทยด้วยสามัคคีธรรม” อันแสดงให้เห็นถึงความโอบอ้อมอารี กลมเกลียว ผูกพันเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้งมุสลิมและบุคคลทั่วไปสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรมที่สมบูรณ์ และเพื่อการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติดังกล่าวทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย จุฬาราชมนตรีจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่านโปรดพิจารณาแจ้งแนวทางปฏิบัติดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาซิส พิทักษ์คุมพล)

จุฬาราชมนตรี

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทรศัพท์ ๐๒-๙๔๙๔๒๗๘, ๐๒-๙๔๙๔๒๘๘, ๐๒-๙๔๙๔๓๑๒-๓ (นางสาวนัยนา หมัดอะด้า)

โทรสาร ๐๒-๙๔๙๔๒๒๐

แนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในโอกาสต่าง ๆ
เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๑. แนวทางปฏิบัติในการเข้าร่วมงานรัฐพิธีและงานพิธีการ

๑.๑ การแต่งกาย :

(๑) กรณีที่กำหนดให้แต่งกายด้วยเครื่องแบบ ให้ถือปฏิบัติไปตามระเบียบของทางราชการ

(๒) กรณีที่กำหนดให้แต่งกายด้วยชุดประจำหน่วยงาน หรือชุดสุภาพ หรือชุดประเพณีท้องถิ่นที่มีมติติดตามบทบัญญัติของศาสนา ให้ถือปฏิบัติตามนั้น

๑.๒ การถวายคำนับพระบรมสาทิสลักษณ์หรือพระบรมฉายาลักษณ์

- กรณีเป็นข้าราชการให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- กรณีบุคคลทั่วไปที่เป็นชาย ให้ยืนตรงและก้มศีรษะคำนับ
- กรณีบุคคลทั่วไปที่เป็นหญิง ให้ถอนสายบัว

๑.๓ การปฏิบัติระหว่างการประกอบพิธีกรรม

- กรณีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จเป็นองค์ประธาน หากประทับยืน ให้ลุกขึ้นยืนตามองค์ประธาน หากประทับนั่ง ให้นั่งลงตามองค์ประธาน
- กรณีทั่วไปให้ลุกขึ้นยืนต้อนรับประธานในพิธีได้ เมื่อประธานเข้าประจำที่และนั่งลง ก็ให้นั่งลงตามประธาน
- เมื่อประธานจุดธูปเทียนหรือในระหว่างประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ให้นั่งสงบนิ่งอยู่ที่เดิม
- ในกรณีที่มีการร้องเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมี ให้ยืนตรงและร่วมขับร้องเพลงตามได้โดยปกติ
- ในกรณีที่พิธีการนั้นกำหนดให้มีการสวดขอพรในศาสนาอิสลาม ก็ให้ชาวไทยมุสลิมที่อยู่ในพิธี ณ ที่แห่งนั้นขอดุอาอ์และซอลาวัต

๒. แนวทางปฏิบัติในการเข้าร่วมงานพระบรมศพของพระมหากษัตริย์ งานพระศพของเชื้อพระวงศ์ และงานศพของบุคคลสำคัญของประเทศหรือของบุคคลทั่วไป ตลอดจนงานที่จัดขึ้นเพื่อถวายความอาลัยหรือแสดงความอาลัย

๒.๑ บทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามมิได้มีข้อห้ามในการเข้าร่วมงานพระบรมศพ งานพระศพ หรืองานศพ ตลอดจนงานที่จัดขึ้นเพื่อถวายความอาลัยหรือแสดงความอาลัย เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต หรือวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ ดังนั้น ชาวไทยมุสลิมจึงสามารถไปเข้าร่วมงานได้ตามปกติ ถือเป็นการถวายพระเกียรติแด่พระองค์ หรือให้เกียรติแก่ผู้วายชนม์ รวมทั้งแสดงความเสียใจต่อครอบครัวของผู้วายชนม์แล้วแต่กรณี

/ ๒.๒ กรณีที่เป็นงาน...

๒.๒ กรณีที่เป็นงานพระบรมศพและงานถวายความอาลัยแด่พระมหากษัตริย์ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(๑) การแต่งกาย ให้แต่งกายตามที่กำหนดไว้

- ข้าราชการ ให้แต่งเครื่องแบบตามระเบียบของทางราชการ หรือชุดสุภาพที่ไม่ฉูดฉาด
- ประชาชนทั่วไป ให้แต่งชุดสุภาพที่ไม่ฉูดฉาด

(๒) การจัดกิจกรรม

- อ่านถวายเป็นอาลัยสำนักในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยมุสลิม ในวาระที่มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- นำเสนอคุดบะห์ (ธรรมกลา) เกี่ยวกับหลักการของศาสนาที่สอดคล้องกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ตามที่สำนักจุฬาราชมนตรีกำหนด
- จัดกิจกรรมหรือนิทรรศการเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระองค์
- เจริญรอยตามพระยุคลบาท สืบสานพระราชปณิธาน อาทิเช่น การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือการเรียนรู้และประยุกต์ใช้หลักการทรงงานของพระองค์ เป็นต้น
- จัดให้มีหรือเข้าร่วมกิจกรรม “จิตอาสาพระราชทาน ๙๐๔ ทั่วประเทศ” เพื่อสาธารณประโยชน์ตามความสะดวก

๒.๓ กรณีเป็นงานพระศพของเชื้อพระวงศ์ หรืองานศพของบุคคลสำคัญของประเทศหรือของบุคคลทั่วไป ตลอดจนงานที่จัดขึ้นเพื่อแสดงความอาลัย ให้นำข้อ ๒.๒ มาใช้โดยอนุโลม

๓. แนวทางปฏิบัติในการเข้าร่วมวันไหว้ครู และการทำความเคารพครู อาจารย์

๓.๑ การไหว้เพื่อทำความเคารพครู อาจารย์ เป็นการกระทำที่สมควรอย่างยิ่ง

๓.๒ การมอบดอกไม้ให้กับครู อาจารย์ ในวันไหว้ครู สามารถกระทำได้

๓.๓ ในวันไหว้ครู ควรมีอ้อมห่มหรือนักวิชาการศาสนาอิสลามให้โอวาทเกี่ยวกับการเคารพครู อาจารย์ และขอดุอาอ์ (ขอพร) ให้แก่ครู อาจารย์

๓.๔ การไหว้ครูในวิชาที่ถือเป็นศิลปะของไทย เช่น มวยไทย กระบี่กระบอง หรือนาฏศิลป์ ให้ปฏิบัติไปตามความเหมาะสม ที่ไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม

๔. แนวทางปฏิบัติในการสอนและเผยแพร่ศาสนา

๔.๑ ห้ามมิให้สอนหรือเผยแพร่ศาสนาอิสลามด้วยการบริภาษหรือกล่าวร้ายต่อศาสนาอื่น โดยเฉพาะการนำเสนอคุดบะห์ (ธรรมกลา) หรือการเผยแพร่คำสอนในสื่อสังคมออนไลน์และสื่อทั่วไป พึงต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกชน

/ ๔.๒ พึงระมัดระวัง...

๔.๒ พึงระมัดระวังในการใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อบอกเวลาปฏิบัติศาสนกิจ (การอาซาน) ต้องควบคุมความดังให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมีสยิดนั้นตั้งอยู่ในชุมชนที่มีศาสนิกชนอื่นอาศัยอยู่ด้วย ต้องคำนึงถึงวิถีชีวิตปกติสุขของศาสนิกชนอื่นที่อยู่ในชุมชนนั้นประกอบด้วย

๕. แนวทางปฏิบัติในการอยู่ในชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๕.๑ กรณีการขอจดทะเบียนมัสยิด/สร้างสถานที่ประกอบศาสนกิจ (มัสยิด) ต้องคำนึงถึงจำนวนประชากรชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ประจำในชุมชนแห่งนั้น พร้อมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจต่อผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานราชการ ถึงความสำคัญของมัสยิด/สถานที่ประกอบศาสนกิจ (มัสยิด) เพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งและขัดต่อการดำเนินชีวิตตามปกติสุขของคนในชุมชน

๕.๒ ชาวไทยมุสลิมควรให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นที่จัดขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีปรองดอง และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันหากชาวไทยมุสลิมในชุมชนจัดให้มีกิจกรรมทางสังคมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และยอมรับซึ่งกันและกัน ระหว่างชาวไทยมุสลิมและพี่น้องชาวไทยต่างศาสนา

๕.๓ ให้ผู้นำทางศาสนา ได้แก่ ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรืออิหม่ามประจำมัสยิด เข้าร่วมประชุมกับทางราชการเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการประชุมระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือระดับท้องที่/ท้องถิ่น เพื่อจะได้ทราบและนำนโยบายของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมา แจ้งแก่พี่น้องชาวไทยมุสลิม และอาจรวบรวมปัญหา ความต้องการ หรือความเดือดร้อนของพี่น้องชาวไทยมุสลิมในชุมชน แจ้งแก่ทางราชการได้อีกด้วย อันจะทำให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างส่วนราชการกับพี่น้องชาวไทยมุสลิม